

BIJ MODDERRIVIER.

SAMENSPRAAK

VOOR

VIER PERSONEN

DOOR

J. P. VERGOUWEN,

H. d. Chr. School, Franeker.

K. J. ZOMER — FRANEKER.

**Aanwijzing voor de uitspraak van sommige Engelsche
namen.**

Mafeking = Meef-king.

Methuen = Mesvèn.

Ladysmith = Leedismis.

JAN VAALKOP, PIET SPRUITFONTEIN en PAUL RASBERG, zitten op een heuveltje, dicht bij Modderrivier, zij vormen een deel van eene wacht, door commandant Cronjé daar gesteld, om de aankomst van Engelsche troepen te verwittigen.

De geweren liggen op den grond; het kogelriem hangt aan den schouder.

JAN.

Zeg eens, Piet, hoe is dat eigenlijk in zijn werk gegaan met Serfontein daar bij Belmont; daar ben je immers bij geweest? Ik hoorde van den een, dat hij door een granaat gedood was, en een ander zei, dat hij zich gevangen gegeven had; het rechte weet ik niet, want ik zat toen voor Kimberley.

PIET.

Het laatste is waar, Jan. Hij heeft zich gevangen gegeven. Hij zag, dat zijn zoon door een granaat getroffen was, ik geloof in de borst, en toen kon hij het niet meer houden. Hij is naar hem heengegaan en heeft hem verbonden, zoo goed het kon.

PAUL.

Ik vond het toch niet goed van hem. Zodoende zijn we er twee kwijt en Serfontein is een goed commandant. Zulke lui kunnen we niet best missen.

JAN.

Ja, maar stel je zelf eens in zoo'n geval. Ik kan het mij best begrijpen.

PIET.

Te meer moet je rekenen, de jonge kreunde, dat je er akelig van werd; ik hoorde hem maar roepen van: „Moeder, moeder!”

PAUL.

Dat neemt toch niet weg, dat we er twee kwijt zijn. Serfontein had zijn jongen best aan de Engelsche dokters kunnen overlaten. Ik noem het onverantwoordelijk van Serfontein. Men moet rekenen met de levenden, maar niet met de dooden.

JAN.

Nu, Paul, je bent te hard.

PIET.

Ja, veel te hard. De Engelsche dokters zoeken eerst hun eigen volk te helpen. En ze hadden bij Belmont handenvol. Trouwens, ze hebben overal handen vol werk, want er vallen er velen.

PAUL.

Nu, hoeveel schat je het aantal, dat van de Rooineks gevallen is bij Belmont?

PIET.

Dat is moeilijk te doen, maar ik kan het toch wel zoo wat opgeven. Ik sprak Piet Waterfoort uit Douglas en die zei, dat het aantal dooden en gewonden door de Engelschen geschat werd op twaalf honderd.

JAN.

Is het daar dan zoo heet naar toe gegaan?

PAUL.

Waar gaat het niet heet naar toe? Eerst bij Belmont, toen bij Graspan, dan bij Modderrivier en nu hier. Heb je ooit zoo iets beleefd als de slag hier?

JAN.

Neen, ik ben eerst hier bij Magerfontein in den strijd gekomen, maar zoo iets heb ik nooit aanschouwd of bijgewoond. Wat is oorlog toch verschrikkelijk!

PAUL.

Nu ik mag het wel, als het maar gaat zooals het hier ge-

gaan is. Hoe meer dje Engelschen op hun kop krijgen, hoe beter. Die Lord, dien we hier voor ons hebben, had op zijn koffers gezet, dat ze naar Pretoria moesten. 'k Wou dat ik hem eens naar Pretoria mocht brengen, of liever nog, dat ik hem eens onder schot kreeg. Hij is bij de Modderrivier aan de heup gewond, tenminste hij werd in een karretje gereden. Maar wat zou ik hem graag den kogel geven, of dien Britschen snoever de tong uit den mond halen.

PIET.

Nu ga je weer wat te ver, Paul.

PAUL.

Wat ver? Wat doen die gemeene kerels met ons eigen volk?

JAN.

Neen, niet veel beter.

PIET.

Neen, maar de Schrift leert ons toch, nooit kwaad met kwaad te vergelden. Dat je je verdedigt, is goed en dat je je vijanden zoo weinig mogelijk spaart, is noodzakelijk, maar dat je allerlei wreedheden begaat, is eenvoudig zonde voor God. Daarop kan hij Zijn zegen niet geven en het zou wel eens kunnen gebeuren, dat dit de ban in het leger bracht.

JAN.

Zeg eens, Piet, je zei daareven, dat het zoo heet was toegegaan in Belmont en ik heb gehoord, dat de Lord getelegrafeerd heeft, dat onze burgers allemaal weggelopen waren en hij eene schitterende overwinning behaald had.

PAUL.

't Mocht wat. 'k Wed als je de Engelsche telegrammen leest, dat ze telkens ons overwinnen. Als wij maar even weg loopen, dan hebben ze al eene overwinning behaald volgens hunne couranten. 't Was in '80 ook zoo. Ik was toen 10 jaar, maar 'k weet wel, dat ze toen altijd door kloppen kregen en in de Britsche couranten stond het vol triomfen. Er zit een leugengeest in 't Britsche volk.

PIET.

Ja, zeg dat wel. 't Is of de Heer als bij Achab een leugen-geest gezonden heeft om hunne oogen te verblinden. Ze willen de waarheid zelfs niet hooren.

JAN.

Tenminste wat ze van onze Republieken verteld hebben, is allemaal laster. Maar hoe is het nu met Belmont?

PIET.

Wel, dat zal ik je zeggen. Er zijn daar drie rijen heuvels. Nu, zeiden we, zullen we de eerste rij bezetten, met onze twee kanonnen.

PAUL.

Die zitten ons soms meer in den weg, dan dat ze goed doen.

PIET.

Ja maar ze hebben in Belmont best gewerkt.

PAUL.

Daar heb ik toch niets van gemerkt.

PIET.

Ik zooveel te meer. Ik heb onzen eersten granaat tusschen de Engelschen zien vallen. Hij sprong precies boven de eerste rijen en er vielen misschien wel dertig man. En die andere granaten deden ook kwaad, dat verzeker ik.

PAUL.

Hier hebben we er toch geen nut van gehad.

JAN

O hier, maar als je den vijand met de buks kunt pakken, laat dan de kanonnen maar staan.

PAUL.

Neen maxims, daar zijn de Rooineks banger voor. Dat gaat allemaal bong, bong, bong. Mijn ooren toeten er nog van.

JAN.

Ja, mijne ook, hoewel ik wat verderaf zat.

PIET.

Nu, wij zaten achter de klipjes en daar komt de Brit. Er waren er zoowat 7000; flinke troepen naar hunne opvatting. Je kon zien, dat ze eerst de rumkan hadden aangesproken.

PAUL.

Ja, jenevermoed hebben ze nog, maar anders zijn ze niets waard.

PIET.

We lieten ze stilletjes komen, tot dichtbij den voet. We zetten den korrel op 1000 pas. Het scheen wel, dat ze er geen erg in hadden, dat wij zoo dicht bij waren.

PAUL.

Neen, anders waren ze wel op den buik gaan liggen; dat kunnen ze beter dan schieten.

PIET.

Nu, ze gingen ook op hun buik liggen en op hun rug, want het eerste salvo raapte er velen weg. Toen kwam het tweede en derde salvo. O, wat vielen ze daar, de Rooineks. 't Is jammer van al die menschenlevens.

PAUL.

We hadden er nooit weg moeten gaan. We zijn veel te gauw weggeloopt.

JAN.

Ik ben er wel niet bij geweest, maar zoo iets kan men van achteren altoos zeggen.

PIET.

Dat zeg ik ook. Toen ze de bajonet opstaken en zich gereed maakten om storm te loopen, toen zijn we weggereden naar de tweede rij en daar kregen ze van 't zelfde laken een pak.

PAUL.

Maar ik zeg nog: vooral die tweede stelling was gemakkelijk te verdedigen geweest. We zijn veel te gauw weggereden.

PIET.

Ja, maar dan hadden we ons daar vroeger moeten versterken, en dan, konden ze ons daar gemakkelijk in den rug bestoken, want we waren aan de zijden niet gedekt.

PAUL.

Dat kan wel wezen, maar ik zou ze veel langer afgewacht hebben. Nu hebben we er alles moeten laten.

JAN.

Heb je een beetje tabak voor me, Paul. Ik zou rooken, als ik wat tabak had.

PAUL.

Nu, ik heb ook niet veel meer; maar laten we deelen.

(Hij geeft een zakje tabak over. Vaalkop stopt zijn pijp en geeft hem de tabak terug.)

JAN.

Dankje Paul, we kunnen niet klagen over overvloed; maar we moeten ons schikken; we zijn nu eenmaal in dezen toestand, dus nu met Gods hulp ons er uit gered.

PIET.

Dat is een goede zegen onzes Gods. Het is ons bijna als de Israëlieten in de woestijn, waar hunne kleederen niet versleten. Maar daar komt er een.

JAN.

O, dat is Johannes Stemming. Hij heeft zeker een boodschap van Oom Piet.

(Johannes Stemming komt nader.)

JOHANNES.

(Alle drie staan op en loopen hem tegemoet.)

PIET.

Er is zeker iets gebeurd. Komt, laten wij hem tegemoet gaan.

JAN.

Is er wat bijzonders, Johannes?

JOHANNES.

De Heer zij geloofd! Onze burgers hebben een heerlijke zege behaald: Buller is verslagen! De Heer zij geloofd! Zoo-even is een telegram gekomen.

JAN, PAUL en PIET.

Ja, de Heer zij geprezen!

JAN.

Hoe is het gegaan, Johannes?

JOHANNES.

Ja, precies kan ik het niet zeggen. Maar dit weet ik wel, dat er veel Rooineks gevallen zijn en negen kanonnen zijn buitgemaakt.

PAUL.

Daar doen we eigenlijk niets mee, want we hebben er geen granaten voor.

JOHANNES.

Genoeg; wel voor 700 ladingen waren er bij en dadelijk zijn ze opgemeten, zoodat er bijgemaakt kunnen worden.

PIET.

Zijn er veel burgers gebleven, Johannes?

JOHANNES.

Neen, zoowat dertig, denkt men; die zijn door granaten getroffen.

JAN.

Maar vertel eens, hoe het eigenlijk toegegaan is.

JOHANNES.

Je begrijpt, omstandig weet ik het niet. Maar zooveel weet ik, dat de Rooineks in drie afdeelingen optrokken. De eene brigade ging naar de Linkerdrift; maar dat had Erasmus voorzien. En daarom hij een uur daar vandaan de rivier afgedamd.

PAUL.

Die was goed! Dus de Rooineks dachten, dat ze er door konden en de drift was onbegaanbaar.

JOHANNES.

Dat schijnt zoo, want de voorste rijen der Britten, zegt het telegram, zijn verdronken.

PAUL.

Dat zal wel. Ik wou, dat ik daar eens bij geweest was. Ik had ze nog een kogeltje toe gegeven. Nooit mogen we vergeten, dat de Rooineks onze burgers bij Elandslaagte vermoord en bestolen hebben. De oude Kock hebben ze 24 uur op den grond laten liggen, nadat ze eerst alles van hem gestolen hadden. Die moordenaars!

PIET.

Nu, nu, Paul niet te kras; je weet zeker, dat misschien geen der lanciers meer leeft, die daaraan meegedaan hebben. Ze hebben hun gerechte straf reeds ontvangen. Den Heere komt het oordeel toe.

JAN.

Neen, dat wist ik niet.

PIET.

Dat is toch zoo. Onze burgers van den Vrijstaat hebben den dood der onzen gewroken. Zé zagen op een morgen de lanciers aankomen; naar berekening een 600. Zeker met het doel om een van onze posten te overvallen; maar onze mannen waren bij de hand. Nauwelijks zagen zij ze, of er ging een geroep op: „Daar komen de lanciers!” De geweren werden op 300 pas gezet. En zoo lieten ze de beulen naderen.

PAUL.

Er moeten veel gemeene kerels bij geweest zijn, met echte feltentronies.

PIET.

Ja, van de beste waren ze zeker niet. O, wat kregen ze er van langs. Er zijn er in 't geheel maar vijf ontkomen.

PAUL.

Al die Hooglanders zijn zoo wreed.

PIET.

't Is eigenaardig. Die komen uit Schotlands bergen, waar veel geloovig volk woont; maar 't is, of de oorlog er wolven en tijgers van maakt.

PAUL.

Nu, er zijn er hier in den slag ook niet veel overgebleven van die Hooglanders. Ik richtte op generaal Wauchope en ik zag hem kort daarna vallen.

JAN.

Ik hoorde, dat hij verscheiden kogels gehad heeft. Maar ga door, Johannes.

JOHANNES.

Waar was ik ook weer. O ja! aan de Rechterdrift zijn ze ook terug moeten gaan. Maar het hardst is om de kanonnen

gevochten. Die hadden ze veel te dicht bij ons vuur gebracht. Verbeeld je, de Rooineks wisten niet eens, waar onze burgers zaten.

PAUL.

Dat is altijd hun fout geweest, dat ze niet op de hoogte waren.

PIET.

Dat is zoo. 't Is, of de Heere ze met blindheid slaat. Dat hebben we hier ook gezien. Ze zijn toch tot een paar honderd pas van ons vandaan gekomen. Ze dachten zeker, dat op Magerfontein geen Boeren meer zaten.

JOHANNES.

Nu, ze zonden hunne kanonnen tot dicht bij de rivier. Onze burgers lagen netjes achter de klipjes en struiken en hielden zich allen muisstil. „Laat maar begaan”, dachten ze zeker. En toen ging het er van langs. Alle paarden in eens dood. We hoorden ze op het kopje neerploffen. Twee er van wilden nog opstaan, maar die werden ook getroffen.

JAN.

Jammer van de beesten.

PAUL.

Dat moet je niet zeggen: 't Waren immers Engelsche paarden. Als 't onze waren, dan was 't iets anders, maar zij kunnen wel weer andere krijgen.

JOHANNES.

Nu, de kanonniërs vlogen naar voren om de touwen door te snijden, en de kanonnen weg te scheuren. Maar de onzen richtten een hevige vuur op hen en de Rooineks vielen bij de paarden neer. Toen kwam er een andere troep naar de kanonnen toe, brullend als dieren.

PAUL.

't Zijn ook halve dieren; je moet rekenen ze zullen eerst zich wel half stom gedronken hebben aan de rum.

JOHANNES.

Nu, dat weet ik natuurlijk niet. Maar die tweede en derde groep werd ook weggepikt en toen wilden ze niet meer.

PAUL.

Die lafaards, och wat spijt het mij, dat ik er niet bij geweest ben.

PIET.

Zijn er veel officieren gevallen?

JOHANNES.

Dat weet ik niet, maar dat zal wel.

PAUL.

Die kerels zien ons ook voor bavianen aan; ze denken, dat we de officieren nu niet meer wegpikken kunnen. Kun je begrijpen?

JAN.

Neen, dat zeg ik ook, dat is dom van de Rooineks. Ja, vroeger konden wij ze gemakkelijker onderscheiden, toen ze een rood uniform aan hadden, maar 't gaat zoo ook wel. Ik pik tenminste op de zijden. Want de officieren staan nooit in 't midden.

PIET.

En dan hebben ze meestal geen geweren in de hand. Het is het beste ook, denk ik, om de mannen op de flanken weg te pikken; dan heb je de officieren en onder-officieren van zelf.

JAN.

Weet je nog wat, Johannes?

JOHANNES.

Nu, eigenlijk niet veel meer, dan dat de Rooineks niet om de kanonnen dorsten. De officieren zetten ze al aan, maar er was geen voortkrijgen meer aan, en zoo zijn ze weggetrokken naar hun kamp.

JAN.

Dus, toen de onzen gauw om de stukken?

JOHANNES.

Het schijnt van niet; zij hebben de Rooineks eerst een eind laten marcheeren en toen zijn zij er om gegaan, want Buller liet er ontzaglijk op schieten. Hij heeft ze nog stuk willen maken, doch het is hem niet gelukt. Nu, toen onze burgers de kans schoon zagen, hebben zij het geschut met alles wat er bij was over de Toegela gebracht.

JAN,

En hoe ging het in Ladysmith? Generaal White zou immers een uitval wagen?

JOHANNES.

Nu, daar zal Schalk Burger wel voor opgepast hebben. De Rooineks zitten daar leelijk opgesloten, en ik hoor, dat er veel sterven aan dysenterie en typhus.

PIET.

Daar is Ladysmith voor bekend. In den winter is het er best om te wonen, maar om dezen tijd is het er niet uit te houden, naar het schijnt, en vooral niet voor vreemdelingen.

PAUL.

Ja, en dan welke vreemdelingen! De meesten kunnen niets verdragen. Als ze 's morgens hun kom koffie en thee niet hadden, konden ze den ganschen dag niets doen. Ze moesten eens bij ons komen. Een pruimpje tabak is al wat wij hebben.

PIET.

Ja, Paul van tabak gesproken. Ik zag, dat je nog een beetje had. Geef me wat.

PAUL,

Hier, 'k zal deelen, zoolang ik heb.

(Spruitfontein steekt een beetje achter de kiezen.)

PIET.

Dank je; 't is of je met zoo'n beetje tabak den honger en den dorst minder voelt.

PAUL.

'k Zal tenminste blij wezen, als we weer eens brood te eten krijgen, want heele dagen op zoo'n stuk gedroogd vleesch te knauwen, is ook niet plezierig: maar we zitten in 't schuitje en moeten dus varen.

PIET.

Zoo is het en we mogen niet morren. Zie eens, de Heere is met ons. Hij heeft ons nog altijd geholpen. Bij Belmont en Graspan waren het wel geen overwinningen, die we behaald hebben, maar zie eens, wat een beetje burgers wij verloren hebben tegen het aantal doode Rooineks. In Belmont stond het toch 50 tegen 1200. Bij Graspan en Modderrivier zal het wel niet veel minder geweest zijn.

PAUL.

Neen, eerder meer; maar elke burger van ons is er één en Rooineks kunnen ze halen van waar zij willen. Ze halen ze van de heele wereld van daan. Ik hoor, dat ze er 150.000 willen halen.

JOHANNES.

De Heere strijdt met ons; wie zal dan tegen ons zijn?

JAN.

Dat zeg ik ook; maar hoeveel zouden er aan de Toegela van de Rooineks gebleven zijn?

JOHANNES.

Dat weet ik niet. Maar het telegram schatte de doode en gewonde Rooineks op 2000. Maar je begrijpt, 't is moeilijk om dat precies op te geven en van de Britten weet je het nooit.

PIET.

Als we dus alles wel begrijpen, dan heeft ons de Heere

niet beschaamd. We hebben ons in het geïoof voor ons land
gegeven en de Heere strijdt met ons. Me dunkt, als we eens
zongen.

JAN.

Ja, dat is goed; ik stel voor om te zingen:

Op paarden, wagens en op helden
Is onze vijand stout;
Wij zullen de eer van God vermelden
Van God, die ons behoudt;
Zij zijn gekromd, terneer gestooten,
Van moed beroofd en krachten;
Maar wij, wij hebben 't heil genoten,
Waarop ons God deed wachten.

PIET.

Dat is goed; maar laten wij het laatste vers er dan ook
bij zingen:

Behoud, o Heer! wil bijstand zenden,
Verlos, bewaar, verschoon:
Die Koning hoor', als w' in ellenden
Aanbidden voor zijn troon.

*(Allen ontblooten het hoofd en zingen Psalm 20: 4 en 5.
Deze twee verzen worden door de toehoorders mee gezongen en
ondertusschen gaan de sprekers uiteen.)*

